Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 877 — ՇԱԲԱԹ 20/3 ՅՈՒՆԻՍ 1912 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

طاسينلك
اون يومى غزتت
صاحب ايله مدير مسئول: هرانت مامورليان

ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏԱՐԻ	ՀԱՐՒ	ՕՐ
ԻԶՄԻՐ	80	40 Ղրշ.	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԴԱՒԱՍ	80	40 Ղրշ.	
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	13 Ֆր.	

Նամակներ պէտք է ուղղել՝ Խմբագր. «ԴԱՇԻՆՔ
Մամուրեան Տպարան — Իզմիր
Rédaction du journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

Չի հրատարակուած ձեռագիրներ չեն վերադարձուիր

ԱՌ ՓԱՐԱ

ԱՌ ՓԱՐԱ

Դասալիք Զինուորները

Ալպանական խռովութիւնները զսպելու համար մինչ Օսմ. Կառավարութիւնը, իր պատիւը յանձնած իր զինուոր գաւակներու բարոյական կորովին, կուզէր այդ խռոված նահանգին անդորրութիւնը վերահաստատել, ցաւալի իրողութիւն մը ծայր կուտայ, որ իր էութեամբ նուազ մտահոգիչ չէ քան Ալպանական անհան գիստ ոարբերու չարժուժը։

Վայտ մը դասալիք զինուորներ կը Թողուն բանակը և իրենց սպաներու առաջնորդութեամբ լեռը կելլեն ապստամբներուն միանալու, իրենց հետ տանելով և իրենց զէնքերը։

Այս դասալքութիւնը բաւական ծանր մտահոգութիւն պատճառած է պետական չրջանակներու մէջ ընդհանրապէս, և հասարակութեան զանազան խաւերուն մէջ մասնաւորապէս։

Երևոյթը ինքնին որչափ ալ աննչան թլայ և որչափ ալ քիչ մը գուցէ չափազանցուած, վիրաւորիչ է Օսմ. բանակին արժանապատուութիւնը արատաւորող և անոր զինուորական կարգապահութեան վրայ խախտումի տուներ ձգող իր հանգամանքով, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը, երբ մեր երկիրը պաշարուած է արտաքին թշնամիներով, և անոր ներքինն ալ ոչ նուազ տագնապալի վայր կեանքերով սկսած է մտահոգիչ դառնալ ու ամենէն աւելի սպասելի էր թէ կառավարութեան թև ու թիկունք պիտի կանգնի ամենէն աւելի այս երկրին զինուորականութիւնը։

Դասալիք զինուորներու պետին համար կրսեն թէ նախկին ջերմ կուսակից մըն է Իթթիհատին, որ այսօր անոր ամենէն կատաղի հակառակորդներէն մին դարձած է միանալով Մանասթրլի «Հայրենասիրական կուսակցութիւն» կոչուած գաղտնի քոմիթէի մը և իր զէնքը դարձուցած հայրենիքի սրտին դէմ։

Մանասթրլը, որչափ կը յիշենք, Օսմ. յեղափոխութեան այն եռուն վառարաններէն մէկն եղաւ. Օսմ. Ահմանադրութիւնը հաստատելու առաջին օրերուն մէջ և հիմա տարօրինակ է որ այդ հրհունի եռուզեռի կեդրոնէն կըսպառնայ տարածուիլ զինուորական փտախտը և չի հասկըցուիր թէ ինչ է իրենց նպատակը հրթռալ միանալով դժգոհ տարրերու, որոնք հակասահմանադրական արարքներու մէջ սկսած են դիրքեր բռնել, երկրին սիրտն ազտկել և վտանգի մը պէս կախուիլ ա. նոր գլխուն վրայ։

Նոր խռովութեան կրակ մըն է որ կարծրծի մաս մը զինուորականներու միջև և կը կարծուի թէ այս կրակը վառողները Բլան Ալպանիոյ մէջ գտնուող բանակին սպաներէն ոմանք, որ իբր թէ կուզեն եղեր ջնջել Իթթիհատի քոմիթէն, լուծել և բռնախուհանական ժողովը և նոր խորհրդարան կազմել ու փոխել արդի Դահլիճն ալ։

Հայրենիքի այս ճգնաժամերուն մէջ վտանգաւոր ու երկիւղալի պարագայ մըն է ասիկա։ Պատերազմի մէջ ենք արդէն և հիմա մէկզմէկու դէմ ալ հլլել երբ պէտք էր որ ամենէն աւելի զինուորականութիւնը Բլար հանդարտութեան, կարգապահութեան գերագոյն օրինակը։

Այս չարժման պատասխանատուներուն և պարագլուխներուն դէմ կառավարութիւնը արդէն ղրկած է զինուորական կարգապահութիւնը լրջօրէն ձեռք առնելու և եղած չարժուժները զսպելու համար բարդ բազոյն պաշտօնեաներ, որոնք ի հարկին ոյոքիչ միջամտութեամբ և ի հարկին խիստ հետապնդութեամբ պիտի չկանան դինուորական այս խլրտումներուն վերջ մը տալ։

Մեծապէս յուսալի է որ մեր Ալպանիոյ բանակին մէջ եղող մտաւ մը սպաները իրենց հետևող զօրքերով կըմրոնեն իրենց արարքին ծանրութիւնը հանդիսլ վշտակոծ հայրենիքին և կըմրոնեն վայրկեանին ծանրութիւնը։

Հակառակ պարագային անհրաժեշտ է խստագոյն միջոցներ ձեռք առնել և զինուորական այս ախտաւոր չարժուժները տարածուն հանգամանք մը առնելէ առաջ ամէն միջոց ի գործ դնել փոխանցիկ այս հիւանդութիւնը արմատէն խեղդելու համար, քանի դեռ փոսախտը բանակի միւս մասերն ալ չէ ճարակած։

Ա.Վ.Ո

ՀԱՅՏԵԼԻՒՆ ՄԷՋ

Թօփրաք Գազայէ 10 տարեկան աղջիկ մը առևանգուեր է։ Այս առևանգումին վրայ կառավարիչին բողոքի հեռագիր մը կրնեն ու կառավարիչը կը հեռագրէ նոյն տեղւոյն պաշտօնէութեան.

«Տասը տարեկան աղջիկ մը չի փոխանցուիր, անմիջապէս տէրերուն յանձնեցէք։

Այս վերի լուրը կուտայ «Ազատամարտ» և Պօլսահայ բոլոր թերթերը գրեթէ արտատպած են։

Նշանակալից չէ՞ կուսակալին հեռագիրը, որ եթէ ճիշտ է, հրաչալիք մըն է պարզապէս։

Բայց անոր անհետութեան վրայ կասկածիլ չեմ ուզեր որովհետև չատ լաւ կը պատկերացնէ Թուրք պաշտօնէութեան մէկ մասին, որ դժբաղդաբար, աննչան թիւ մը չկազմեր, մտայնութիւնը։

Հիմակ կուզէ՞ք որ ես ընդարմակեմ և որոշակի պարզեմ այդ երկու տող հեռագրին բուն իմաստը, ահաւասիկ.

«Հաղորդեցէ՛ք յափչտակիչներուն իմ չնորհաւորութիւններս, չատ գոհ եղայ իմանալով այդ գողութեան դէպքը, որովհետև 10 տարեկան աղջիկ մը չառևանգուիր այլ կը յափչտակուի, միայն ըսէք իրենց որ, ասկից վերջ եթէ այդ տեսակ հերոսութիւններ ընեն, տասը տարեկանէ վեր աղջիկներու վրայ փորձեն, այդ տարիքը չատ փոքր է և թէև ներելի է մեզի համար այդ տարիքին մէջ իգական սեռը իրրև գործածելի ապրանք մը նկատել, բայց կրնայ մահացու հետևանքներ ունենալ, կը պահանջե՞ն 14-16 տարեկան աղջիկներ։ Պիտի խնդրէի որ հաճիք անոնց յանձնարարել, եթէ աղջիկը ի վիճակի է, ազատ արձակելու գանիկա, հակառակ պարագային զարմանալի եւոք իր տէրերուն յանձնելու, յարգանքներս...»

Եթէ այդ հեռագրին աւելի հարազատ թարգմանութիւնն ընել կարելի է ես սիրով պատրաստ եմ յիտս կոչելու իմս...։

Երկկ թերթին տեղական բաժնին մէջ սա լուրը կար.

«Վաճառատան մը գաւառացիի մը քըսակը յափչտակեց որուն մէջ 8 ոսկինոց կար։ ՉԱՐԱԴՈՐԾԸ (ես կ'ստորագծեմ) ոստիկանութեան կողմէ փնտռուելու վրայ է։»

Այժմ անգամ մըն ալ կարդացէք վերևի 10 տարեկան աղջկան տէրերուն յանձնելու հեռագիրը վերևի 8 ոսկինոց գողցող չարագործին լուրին հետ և ուզածնուդ չափ խորհրդածեցէք ու խորհրդածեցէք...։

Ե.Մ

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆ ՈՒ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԺՈՂՎ.Ը. ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Թուրքիոյ հայ զպրոցներուն համար, զպրոցական տարւոյն այս վերջի երկու ամիսս և յաջիս ամիսները որչափ որ կը յիշեմ, ընդհանուր կերպով քաղուածքի և քննութեան յատկացուած են, երկուտարի առաջ երբ տակաւին հայրենիքս կը գտնուէի, Ռւսում. Ուրհուրդի և ուսուցչական ժողովներուն մէջ այժմէութիւն ունեցող կարևոր խնդիրներէն մէկն ալ քաղուածքի ու քննութեան հարցն էր, տեսակ մը կորզման հանգոյց գարձեր էր ուսուցիչներուն և աչակերտներուն միջև։ վերջիններս կը պահանջէին մանաւանդ քննութիւններուն իսպառ ջնջումը, անօգուտ և աւելորդ չարչարանք մը նկատելով զայն իրենց համար։ կերևի թէ այս խնդիրները տակաւին իրենց յարմարագոյն լուծումը չգտան։ Դպրոցներէն ո մանք չանգրիր են հին հրապարակային ու քանի մը չարաթներ տևող քննութիւններուն տարտակելի և մանկավարժական տեսակէտով վնասակար ու անօգուտ ձևը բարեփոխել, ոմանք կարճեցուցեր են ժամանակը, ոմանք հրապարակային լրլալ գաղրեցուցեր են գանի. ուրիշներ գաւառի փոխեր են, և տակաւին կարգ մը դպրոցներն ալ իրականապէս համոզուելով քննութիւններու անօգտակարութեան, լոկ ժամանակին հետ քալելու համար, կը չարունակեն տակաւին հին սովորութեան հետևիլ, յայտարարելով թէ ասոնք աչակերտներուն նիչերուն վրայ որևէ ազդեցութիւն ընելէ հեռի են։

Ձեմ հաւատար թէ հակառակորդ մը պիտի գտնեմ եթէ ըսեմ թէ Գերմանիա, իր մանկավարժութեան մէջ ունեցած հրաչայագայլ յառաջդիմութիւնը, օրինակելի, տիպար կազմակերպակ զպրոցներովը և այս ճիւղին մէջ ձեռք բերած նշանակելի արդիւնքներովը, Ջուիցերիայէն. որ մանաւանդ առջինը կը սեպուի ամբողջ աչխարհի մէջ, անմիջապէս եռք կուտայ և կը յուսամ ոչ նուազ հետաքրքրական, և օգտակար պիտի լինի յարգելի հայ պաշտօնակիցներուս ըսել թէ քաղուածքը ու քննութիւնը իրենց նպատակներու և ձևերու տակ տեղի կունենայ հոս, Գերմանիոյ ժողովուրդային զպրոցներուն մէջ։

«Բաղուածքը ուսանելուն մայրը է» կ'ըսէ Լատինական առած մը, բայց մենք ուսանելն աւելի քաղուածք բառին տակ կը հասկնանք, անցեալին մէջ աւանդուած նիւթերուն վերակրկնումը, գանոնք անգամ մը ևս յիչողութեանը մէջ վերակեն. գանացնելու և պարթևցնելու համար. Ամբողջ տարի մը գասախօսելէն վերջ, տարուան վերջի քանի մը ամիսները կը յատկացուին քաղուածքի, յիչողութիւնը անգամ մը ևս գոգրելու և անոր մէջ ընկրկուած (1) և երկար ժամանակուան ընթացքին մէջ ժանգոտած ու թերևս չկատուած նիւթերը նորէն. մակերեսին վրայ հանելու. իրօք չատ մը զպրոցներու և ուսուցիչներու նպատակը եղեր է առով աչակերտը տրուելիք քննութեան պատրաստել. եթէ խնդիրը միայն այդ տեսակ կէտէն առնուի, եթէ աչակերտը մի միայն քննութիւն մը տալու, հրապարակաւ ուսուցիչներու ծնողաց և բարեկամներու առջև հարցման մը պատասխանելու, խնդիր մը լուծելու, փորձ մը կատարելու և գովեստ մը չահելու համար միայն կ'ուսանի, եթէ իր ուսուցչին ուղղորդին, բոլորաբար փառք ու պարծանք մը լինելու, հանդիսականաց աչքը չացընելու նպատակը միայն կը դրուի իր առջևը, թերևս այդ մեթոդը չափով մը արտայայտիչ և նպատակայարմար կրնայ սեպուիլ. բայց այս կերպով քաղուածքը լինելու է իրական միջոց մը ուսուցանելու, և քաղուածքը ամենագլխաւոր միջոցը լինելու է աւանդուած գասանիւթերը աչակերտի մտքին վրայ տպաւորելու, դրոչմելու համար, միայն ու միայն անոր միջոցաւ աչակերտը կրնայ նիւթը իր մտքին իրական ու ապահով իւրացումը գարձնել, բայց միայն ասոր մէջ ամփոփելու չէ քաղուածքի նպատակը. փորձառութիւնը կը ցուցնէ մեզ թէ աչակերտներէն ատեաոր մեծամասնութիւն մը նիւթի մը չուրջ միայն անգամ մը լսելով չատ դժուարաւ կրնայ որոշ, յստակ ու ամփոփ գաղափար մը կազմել. ուստի քաղուածքի ուրիշ մէկ նպատակը լինելու է, նիւթը անգամ մըն ալ պարզել աչակերտին առջև, չհասկցուածներն չմրնուածները, դժուարամարս կտորները, և թերևս անզգուչութեամբ մոռցուած կէտերը, բացատրել, պարզաբանել լուծել և լրացնել։ Գերման մանկավարժներէն ոմանք տակաւին երրորդ նպատակ մ ալ կուտան քաղուածքին, անոնց առաջին անգամով գասանիւթը իր ամբողջութեամբ չեն բաւեր աչակերտին առջևը, սկիզբը կուտան կըմախքը և երկրորդական կէտերէն այնչափ մը որ աչակերտը կրնայ կմախքի մասերը իրար կապ սկսել. երբ նա այդքան մասը լաւ մը իւրացուցեր է, անկէ վերջ երկրորդ, երրորդ և այլն. քաղուածքներուն ատեն կը լրացնեն և կը կատարելագործեն աւանդելիք նիւթը.

Բաղուածքը կը կատարուի հոս երկու կերպով, Ա. բերանացի, Բ. գրաւոր։

Տիլէնպուրկ — Պ. Ա. Մեհկեան

(1) Հոգերաններէն մեծ մաս մը ընկղմիլ բառով կը նշանակէ այն ինչ որ մենք մոռնալ կանուանենք. ըստ իրենց կարծիքին անգամ մը սովրուածը այլևս չմոռցուիր այլ յիչողութեանը մէջ կ'ընկղմի ու նորերուն տակ կը թաղուի. կրկնում մը կրնայ, երկար տարիներ վերջ իսկ, նորէն մակերես հանել զանի։

«ԹԻՋԱ»ՆԵՐՈՒ ՊԷՏՔ ՈՒՇԻՆՔ

Ազգ. Ժողովը իր վերաբացման Ա. նիստին մէջ իսկ որոշեց որ Դիւանը պակասած անդամներուն տեղ նոր ընտրութիւնները փութացնել տայ, որպէս զի ժողովին օրինական մեծամասնութեան դէմ պատահական արգելքներէն մին վերնայ։ Անկէ ի վեր տակաւին չլսեցինք թէ Ազգ. վարչութիւնը ի՞նչ միջոցներ ձեռք առաւ Ազգ. Ժողովին այս տիպ պատշաճական յանձնարարութիւնը ի կատար ածելու համար։ Ըսողներ կան թէ Մայ.-Յունիսեան նոր Թաղ. Ուրհուրդին ընտրութեան տոթիւ պատահած անկարգութեանց նման անտեղութիւններէ վախնալուն համար է որ Ազգ. Վարչութիւնը օր ըստ օրէ կը յետազգէ նոր ընտրութիւնները։ Եթէ այս ենթադրութիւնները ճիշտ են, ահա նոր պատգոյց մըն ալ թէ արդի Ազգ. Վարչութիւնը ո՛չ կորով ունի և ոչ ալ իր պաշտօնին գիտակցութիւնը։ Երբ նախորդ վարչութիւն մը քանի մը ըմբոստ միաբաններ վանքէն գուրս ընելու համար զինուորական ոյժի կը դիմէ, տխուր նախընթաց մը ստեղծելու վտանգն իսկ աչքառնելով չենք գիտեր թէ արդի Վարչութիւնը ինչո՞ւ կը դեղնի ազգին մէջ անտեղի անկարգութիւններ յարուցանող և հայ անհատին բնտրական ազատ իրաւունքը ու քուէն բռնաբարող կարգ մը աղմ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵՆԱՑԱԾԷՆ

Ա. Ջ.

ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ ԵՒ ՄԱՅՐԸ (Շար.)

—Հապա՛, ասաց Միասուհին, ես ալ պիտի ըսեմ ինչ որ գիտեմ։ Ես ալ ուզեցի ինձ համար ամուսին մը գտնել, ինչպէս ընել էին բոլոր աղջիկները։ Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, բայց ոչ ոքի չսիրելով։ Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, որպէսզի ինձ սիրեն։ Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, որպէսզի ինձ հարստութիւն մը տան, որպէսզի ինձ պատիւ մը տան, որպէսզի ինձ երջանկութիւն մը տան։ Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, որպէսզի ինձ սիրեն, ինձ հարստութիւն մը տան, ինձ պատիւ մը տան,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

GRAND BAZAR D'ORIENT

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

50 - 25 Ավել ֆրանկի ծախքով ցանկացած վայրից պատվերները կուղարկվեն անվճար։ Մեր ապրանքները ներկայացված են ամենայն ճաշակով և ամենամատչելի գներով։ Ուղարկել պատվերները հետևյալ հասցեով՝

ՄՈՍՏՈՋՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

50 - 25 Ավել ֆրանկի ծախքով ցանկացած վայրից պատվերները կուղարկվեն անվճար։ Մեր ապրանքները ներկայացված են ամենայն ճաշակով և ամենամատչելի գներով։ Ուղարկել պատվերները հետևյալ հասցեով՝

ՄՈՍՏՈՋՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

50 - 25 Ավել ֆրանկի ծախքով ցանկացած վայրից պատվերները կուղարկվեն անվճար։ Մեր ապրանքները ներկայացված են ամենայն ճաշակով և ամենամատչելի գներով։ Ուղարկել պատվերները հետևյալ հասցեով՝

ՄՈՍՏՈՋՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՏԻՆ ՊԱՐՈՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

50 - 25 Ավել ֆրանկի ծախքով ցանկացած վայրից պատվերները կուղարկվեն անվճար։ Մեր ապրանքները ներկայացված են ամենայն ճաշակով և ամենամատչելի գներով։ Ուղարկել պատվերները հետևյալ հասցեով՝

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LTD OF LONDON

ESTABLISHED 1782

Գործակատար Ա. Ա. ԲԼԱՔՔԼԵՐ

Գլխավոր գրասենյակ՝ Պոլսոյ, Գալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 14 եւ 16

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Պ. Ա. ՄԱՀԵՐԿՈՒՄ

Գործակատարներ՝ Զմիւռնիա, Պէյրութ, Ալեքսանդրիա, Պորսա, Սալոնիկ, Պէյրութ, Պաղտատ, Պասրա, Պոմպայ, Կալկաթա, Ռանկուն, Սինկափուր, Հոնկ-Կոնկ, Շանկհայ, Եոկոհամա, Մանչեսթր, Լիվըրփուլ, Մարսիլիա, Նիս, Պորտօ, Նիւ Եորք, Պուենոս Այրես, Մոնթեվիտէօ, Սան Ֆրանսիսքօ, Մելպուրն, Սիտնէյ, Ատելայտ, Պրիսպէյն, Նիւ Զելանտա, Ուէլինկթըն, Քրայսթչըրչ, Տունետին, Ոքլանտ, Ուէսթ Հարթլփուլ, Նիւքասըլ, Պրիսթոլ, Պրմինկհամ, Լիդս, Շեֆֆիլտ, Պրատֆորտ, Նորվիչ, Նոթինկհամ, Պրայթըն, Պորնմութ, Քարտիֆ, Սաութհեմփթըն, Պելֆաստ, Տապլին, Քորք, Կալուէյ, Կորք, Ուաթըրֆորտ, Լիմերիք, Տանտի, Պելֆաստ, Պրիսպէյն, Նիւ Զելանտա, Ուէլինկթըն, Քրայսթչըրչ, Տունետին, Ոքլանտ, Ուէսթ Հարթլփուլ, Նիւքասըլ, Պրիսթոլ, Պրմինկհամ, Լիդս, Շեֆֆիլտ, Պրատֆորտ, Նորվիչ, Նոթինկհամ, Պրայթըն, Պորնմութ, Քարտիֆ, Սաութհեմփթըն, Պելֆաստ, Տապլին, Քորք, Կալուէյ, Կորք, Ուաթըրֆորտ, Լիմերիք, Տանտի

Ընդհանուր գործակատար՝ Ա. Ա. ՄԱՀԵՐԿՈՒՄ

Ընդհանուր Ներկայացուցիչ՝ Ա. ՄԱՀԵՐԿՈՒՄ

Ընդհանուր Գործակատար՝